

קול הדוד

זמן מוצגות 90 דקות זמניות	
עיר	זמן
לונדון	10:36
ירושלים	9:11
באר שבע	9:48
לשקונא	9:47
מאנטריא	10:00

פנינים יקרים מליקטים מספר קול דודי עה"ת ומועדים מאת הרב"ג רבי דוד פראג' שליט"א
נשיא התאחדות קהילות החרדים בעיר הבירה לונדון יב"ו

לא תעשון כן לה' אלהיכם (י"ב ד').

ברש"י אזהרה למוחק את השם ולנותץ אבן מן המזבח או מן העזרה. יל"ע בסוטה שצריך להשקותה האם עשה דולקח הכהן וכו' ומן העפר אשר יהיה בקרקע המשכן וכו' ידחה לאו דלא תעשון כן לה'. ונראה דודאי דוחה אף דהוי עשה שאינו שוה בכל – דרך לכהן איכא מצות עשה זו דולקח הכהן וכו' מן העפר וכו' – ואף דאם אמרה איני שותה ליתא לעשה כלל – ודמאי לעשה דלו תהיה לאשה דמאנס דאינו דוחה לאו דממזרת כיון דאי אמרה לא בעינא ליה ליתא לעשה כלל ע"י כתובות דף מ. – מ"מ שאני הכא דמצותו בכך דגם כשיש שם טבלא מטלטלת ולוקח מן העפר תחתיה ג"כ הוא בכלל לא תעשון כן, דהלא מסקנת הגמ' בובחים דף כ"ד. דעד ארעית דתהומה קדיש, וא"כ כל העפר שעוקר ממקומו נכלל בלא תעשון כן, ודומיא דעושה גומא בבית בשבת דחייב משום סותר, הרי דזו היא מצות השקאת הסוטה לסתור המקדש ליקח מן העפר. ומיהו כיון דהמצוה רק ליקח מן העפר ע"כ ממעטין בסתירת הבנין וקובעין טבלא מיטלטלת שלא להצטרך לסתור יותר ולעקור גם טבלא מחוברת.

והרי"ט נ"י העיר דאולי לא שייך לאו דלא תעשון כן כי הלאו נאמר על הפסוק ונתצתם את מזבחתם, דזה סתירת בנין ולא על לקיחת עפר. אולם בכלי יקר מפורש דכמו שבמצוה זו דביטול עכו"ס כתוב עוד בתחילת הענין אבד תאבדון את כל המקומות וכו', דסתירה ועיקרת המקום היא מצוה בעכו"ס, כמ"כ האיסור לגבי מקדש הוא גם בזה שלא לסתור המקום, וא"כ גם העוקר מן העפר המקודש שבמקום זה יש בו משום לא תעשון כן. ומכל מקום מצות השקאת סוטה דוחה פסוק זה, שהרי מחיקת ה' נכלל בלא תעשון כן והותר אצל סוטה קול דודי סוטה ט"ב ג'.

אחרי ה' אלקיכם תלכו וגו' ואותו תעבדו וכו' תדבקו (י"ג ה').

ברש"י וכו' תדבקו הדבק בדרכיו גמול חסדים קבור מתים בקר חולים וכו' לכאורה יש לעיין דלעיל י"א ל' אהא דכתיב הלא המה בעבר הירדן אחרי דרך מבוא השמש וגו' מירש"י כל מקום שנאמר אחרי מופלג הוא וא"כ למה כתוב כאן אחרי ה' אלקיכם תלכו וגו' למה נקטה תורה לשון אחרי שמשמע דהוי מופלג אם המצוה להיות הולך בדרכיו ולדבק בו ושאלה זו כבר הקשה הח"ח את האמ"א מגור והוא השיב לו דכפי גדול קרבתו לה' לידבק בו יראה יותר שהוא מופלג ממנו והיה נראה לתרץ עוד ע"פ מה שיש לדקדק לעיל אהא דכתיב י"א כ"ז את הברכה אשר תשמעו וגו' והקללה אם לא תשמעו וגו' אצל ברכה כתיב לשון את ואצל קללה לא כתוב לשון את ועוד אצל ברכה כתיב אשר תשמעו וגו' ואצל קללה כתיב אם לא תשמעו וגו' ועוד דאצל ברכה כתיב רק אשר תשמעו וגו' ותו לא ואצל קללה כתיב אם לא תשמעו וסרתם מן הדרך וגו' דבעי גם לסור ורש"י ד"ה את הברכה אשר וכו' מפרש על מנת אשר.

ונראה מכ"ז דשאני אצל ברכה דמחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה ע"כ סגי שיקבל על עצמו על מנת לשמוע וכבר זוכה לברכה משא"כ בקללה דאין מחשבה רעה מצטרפת למעשה ע"כ כתוב בה אם לא תשמעו וסרתם וכו' דאינו נענש אא"כ גם לא שמע וגם סר בפועל מן הדרך וכו' ומש"ה גם כתיב את הברכה לרמוז דבעיני מצות גם הטפל להם יש בו זכות וברכה והיא המחשבה הטובה.

ועתה ניחא למה כתוב כאן אחרי ה' אלקיכם תלכו וגו' לומר דאפילו אם לא עשה ולא דבק עוד בפועל בדרכיו ועדיין הוא רחוק שאין בו אלא בחינת מחשבה טובה גרידא מ"מ כבר מיחשב תלכו ועי"ז יזכה אח"כ עוד לידבק בפועל בדרכיו ובזה יובן היטב הא דמסיק הש"ס שילהי פ"ק דקידושין מ: שנשאלה שאלה לפני החכמים אי תלמוד גדול או מעשה גדול לבסוף נענו כולם ואמרו תלמוד גדול שהתלמוד מביא לידי מעשה וכו' ועי' שם בתוס' שהעירו ע"ז דלכאורה מסבירא הוי להיפך דמאי תולה במאי תלמוד תלוי במעשה וא"כ מעשה גדול אבל לדברינו ניחא שחזן ממה שהתלמוד בעצם הוא גם מצוה דכתיב והגית בו יום ולילה וגם כתיב ושננתם וגו' עוד הוא בבחינת מחשבה טובה כיון דמביא לידי מעשה וא"כ יש בו שתי מעלות וע"כ גדול יותר.

אחרי ה' אלקיכם תלכו ואותו תיראו ואת מצותיו תשמרו (י"ג ה').

לעיל י"א א' אהא דכתיב הלא המה בעבר הירדן אחרי דרך מבוא השמש וגו' מפרש רש"י דכל מקום שנאמר אחרי מופלג הוא וא"כ תמוה למה כאן כתוב

אחרי ה' אלקיכם תלכו וגו' שאחרי משמע מופלג היה ליה לומר אחר כדי שיהיה קרוב וכמו שמסיים וכו' תדבקו ובשם האמרי אמת ז"ל ראיתי שפירש דהיא הנותנת שרק אם מחשיב א"ע מופלג ורחוק הוא דיכול לידבק ולהתקרב והיינו ע"י ענוה והכנעה ולפי דרכו יש לומר דכוונת הפסוק למי שמתחיל לשוב בתשובה מיראה וכדכתיב כאן ואותו תיראו ואכתי הוא בבחינת אחרי ומופלג שבתשובה כזו וזדונותיו נעשים לו כשגגות כדאיתא ביומא פ"ו: שעדיין הן שגגות אלא דמבטיח לו הפסוק דאי ממשיך בדרכו זו בהכנעה ובשיפלות יגיע למדרגת וכו' תדבקו שתהיה תשובתו מאהבה ויתאפכו כל זדונותיו לזכויות כדאיתא התם ואז יאה בגדר דבוק בו ית' או אפשר עוד לומר דהנה לעיל בסמוך פסוק ג' וד' דיבר הכתוב בלשון יחיד אשר דבר אליך לאמר וגו' לא תשמע אל דברי הנביא וגו' וכאן עבר ללשון רבים תלכו תיראו וגו' ומובא בשם בעל ישמח משה דבתשובת הרבים אפילו מיראה נעשין להם זדונות זכויות ואולי לזה מרמז כאן דאפילו אם הם בבחינת של אחרי שהוא מופלג ועושי תשובה רק מיראה דכתיב ואותו תיראו וגו' וזכין להגיע לרוב תדבקו וגו' שידבקו בו ית' וכדי לבאר הענין ראשית כל צריך להבין האין יכולה עבירה בודון ליהפך לזכות וי"ל דאולי הוי ע"י שמזכה בזה את הרבים שבתשובתו מראה דרך לאחרים שגם יעשו כן ונמצא דע"י העבירה ששב ממנה גורם לרבים לשוב וע"כ נעשית לו האי עבירה זכות וזה שייך בין ביחיד העושה תשובה מאהבה שמראה לרבים כמה נעשית חביבה עליו עבודתו ית' ומזה מושפעים ביותר גם הם לשוב ובין רבים שעושי תשובה אפילו מיראה דקידוש ה' הנעשה ברבים הוא המשפיע ועיקר כע"ז בש"ס ע"ז ד: לא היה דוד ראוי לאותו מעשה וכו' ולא היו ישראל ראוי לאותו מעשה וכו' אלא למה עשו לומר לך שאם חטא יחיד אומרים לו כלך אצל יחיד ואם חטאו צבור אומרים להו כלך אצל צבור וכו'.

אחרי ה' אלקיכם וגו' וכו' תדבקו (י"ג ה').

ברש"י הדבק בדרכיו גמול חסדים קבור מתים בקר חולים וכו' לכאורה הסדר הפוך דהל"ל קודם בקר חולים ורק אח"כ קבור מתים ואולי הכוונה ללמדנו דצריך לעשות חסד גמור דומיא דהחסד שהקב"ה עושה עם בריותיו דלא שייך לשלם לו גמול דאי הוי כתוב בקר חולים לפני קבור מתים יש לומר דהאי ביקור חולים אינו חסד גמור שהוא מקוה שגם יבקר אותו האחר אם הוא יחלה אבל עתה דכתיב קבור מתים ברישא שכבר הביא רש"י פרשת ויחי [בראשית מ"ו כ"ט] דהחסד שעושי עם המתים הוא חסד של אמת שהמת אינו יכול לשלם גמול ה"ה דביקור חולים צריך להיות באותה כוונה של חסד של אמת בלי קיווי לתשלום.

אחרי ה' אלקיכם תלכו ואותו תיראו ואת מצותיו תשמרו וגו' (י"ג ה').

ברש"י ואת מצותיו תשמרו תורת משה ולכאורה מה כוונת רש"י בזה ואולי כיון דמדובר בהאי פרשה בענין נביאי השקר שבאים להתנבאות בשם אלהים אחרים ע"כ בא הכתוב להזהיר עוד הזהרה דאף אם יבא נביא בשם ה' ואינו מבטל שום מצוה אלא שרוצה להתנבאות שהתורה של משה אינה שלמה וצריך להוסיף בה אפילו חומרות גם הוא נביא השקר וזה מה שאמר רש"י ובמצותיו תשמרו היינו תורת משה דוקא וכדרשין בגמ' מגילה ב: מדכתיב [ויקרא כ"ז] אלה המצות שאין נביא רשאי להוסיף דבר מעתה וכו'.

אחרי ה' אלקיכם תלכו וגו' וכו' תדבקו (י"ג ה').

ברש"י הדבק בדרכיו גמול חסדים קבור מתים בקר חולים כמו שעשה הקב"ה ע"ש יש קצת לתמוה דלעיל פרשת עקב י"א כ"ב דכתיב שם ולדבק בו מפרש רש"י אפשר לומר כן והלא אש אוכלה הוא אלא הדבק בתלמידים ובחכמים ומעלה אני עליך כאילו נדבקת בו ולמה שונה כאן ז"ל מפירושו דשם ואולי כוונת רש"י כאן לגלות לנו דעיקר תכלית דבקות בתלמידים ובחכמים הוי כדי לידבק בדרכיו ית' גמול חסדים וכו' דאם לא ע"י החכמים א"א לאדם להכיר דרכי ה' שנסתתרו הם והסיונות מצויין והאדם הפשוט רואה לפעמים רק עונשין וגזירות ואינו רואה דרך ה' ית' הוא גמילות חסדים וכו' ורק החכם יכול להסביר דרכיו ית' האמתיים וע"כ התחיל רש"י בפרשת עקב לפרש האין מגיעים לידבק בו ית' וכתב דמקודם יש לידבק בחכמים וכאן אצלנו משלים מה שהתחיל שם דע"י דביקות בחכמים יבא לעיקר הדביקות והיא הדביקות בדרכיו וכדברים אלו

יש לדייק גם ממה ששם בפ' עקב כתוב בהאי קרא מקודם ללכת בכל דרכיו ורק אח"כ כתיב ולדבקה בו ומפרש רש"י לגבי ללכת בכל דרכיו הוא רחום אף אתה תהא רחום וכו' הרי דכבר הזכיר שם מה שמפרש כאן רש"י לגבי ובו תדבקון והיינו להתנהג במדותיו ית' ומוכן שממשיך שם ואומר דכדי לילך בדרכיו אלו תקיים ולדבקה בו לידבק בחכמים

והנביא ההוא וגו' יומת כי דבר סרה על ה' וגו' המוציא אתכם מארץ מצרים והפך מבית עבדים וגו' (י"ג ד').

רש"י כותב ד"ה והפך וז"ל אפילו אין לו עליך אלא שפדאן דיו ע"ש ואינו מובן כ"צ ובשפת"ח מפרש כוונתו דאל"כ והפך מבית עבדים ל"ל הרי כתיב המוציא אתכם מארץ מצרים ע"כ ולולי דברי רש"י היה נראה לפרש דהא דבעינן להזכיר הני תרי מילי ה"ט דאי כתיב רק המוציא אתכם וגו' עדיין אין אריה שכבר יצאו ישראל מן העבדות ועבד שברחו או שנשתלח מאצל אדונו עדיין בעי גט שחרור וכל שהוא עוד בדראג רוחנית של עבד אין כ"כ טענה עליו אם שומע לנביא השקר דעדיין כפוף לדעת אדונו ולע"ז שלו וע"כ בעי כאן להודיענו דהקב"ה לא רק הוציא את ישראל ממצרים אלא גם פדה אותם והיינו ששחרר אותם ועשה אותם בנ"ח גמורים וא"כ ודאי דנביא השקר כזה חייב אם מסיתם לע"ז.

כי יסיתך אחיך בן אמן וגו' או רעך אשר כנפשך וגו' (י"ג ד').

ברש"י ד"ה אשר כנפשך זה אביך ויש להבין למה הזכיר אביו רק לבסוף ולא בתחילת הפסוק שהוא הקרוב מכולם ועוד שאם הוא מסית ודאי שהבן יקבל יותר ממנו ממה שמקבל מאחיו או בנו או בתו ועוד למה אצל אביו כינה אותו וקראו רעך אשר כנפשך ולא כתב אביך להדיא כמו שכתב קרא אחיך בנך בתך להדיא ונראה לפרש דאם אדם ניסת ע"י אחיו אן בנו או בתו מעלה הכתוב גם על אביו כאילו נשתתף בהסתה זו אף אם אביו לא הסית אותו בפועל דאם היה האב מחנכו כפי שצריך לא היה הבן ניסת ומשום הכי מוזכר רק בסיפא דקרא לרמוז דהוא אשם גם בלי לעשות מאומה בפועל ומש"ה גם נקרא רעך אשר כנפשך שמפרש בשפ"ח דרעך מלשון הרועה אותך שהוא צריך לחנך אותך וע"י הסתה שניסת בנו מוכח שלא מילא האב חובו.

בענין אחרי ה' אלוהיכם תלכו

בבן יהוידע מביא כאן בשם פתח עינים לפרש דאחרי ה' תלכו שלא יתפוס שתי מדות ראשונות של הי"ג מדות של רחמים, היינו ה' ואל, אלא יתפוס המדות הבאות אח"כ שהם רחום ותנון וכו' לידמות להן. ובוה מפרש אחרי ה' אלקיכם תלכו דייקא ע"ש, היינו שילך רק אחרי ה' אלקיכם אבל עם ה' אלקיכם לא ילך, שלא ינסה לדמות לאלו שתי מדות ח"ו רק לאלו שנמנו אחריהם. ולפ"ז נחא מאד מה שהעירו לעיל למה כתוב בפסוק אחרי מופלג ולא כתוב אחר סמוך, דהפסוק רוצה שיהא דוקא מופלג, שידבק רק במדות הבאות בריחוק אחר הראשונות. אבל הגמ' דורשת בלשון אחר, שלגבי מדות אלו שצריך לידבק בהם הוי בסמוך. וגם נחא למה שם במס' שבת דריש מקרא דואנוהו מה הוא רחום ותנון וכו' ולא דריש מה הוא מלביש ערומים וכו', דזה באמת עיקר הדרשה לידבק בהני י"ג מדות של רחמים שמתחילות לגבי חייב התדמות דידן ברחום ותנון וכו'.

צע"ק לשון הגמ' בשבת מה הוא חנון ורחום וכו', חנון לפני רחום, ובקרא ד"ג מדות נמנה רחום לפני חנון, והל"ל מה הוא רחום ותנון וכו'. ואולי ה"ט דהי"ג מדות נמנות בקרא בהדרגה ממעלה למטה, שמתחיל בה' אל וכו' והולך ויורד עד ונקח, ובוה רחום למעלה מתנון וקדים לו. אבל בצווי לבריות לילך בדרכיו צריך ללמדם לילך בהדרגה ממטה למעלה, שזו הדרך שיוכל לילך בה, ומש"ה מתחיל בחנון שישגי מזה זו ואח"כ יבא למדות רחום שלמעלה הימנה ודו"ק.

שם בגמ' הקב"ה מנחם אבליים דכתיב ויהי אחרי מות אברהם ויברך וכו', הקב"ה קבר מתים דכתיב ויקבר אותו בגיא וכו'. אף דקבורת המת קודמת לניחום אבליים, כאן נמנה המדות לפי סדר הזמנים, וע"כ הקדים ניחום אבליים שנתקיים אצל יצחק וקדם לקבורת מתים שנתקיימה אצל משה שהיה כמה דורות אח"כ.

קול דודי סוטה - סימן שצ"ז

ענין הגשמיים, וזו היא מיתת נשיקה של הצדיקים מרוב נעימות אור השכינה כשמתדבקים בה בנשמתם עד שא"א להם לישאר בגופם המעכב אותם למטה.

ועתה מוכן הא דהוי פשיטא לגמ' דרק משום דהשכינה אש אוכלה א"א לילך אחריה, והיינו דלגבי ההליכה אחריה היא בעצם כאש אוכלה לגבי הגוף הגשמי, והאין יוכל אדם התיי בעה"ז להצטרות במצוה כזו שא"א לקיימה, הלא כבר צותה תורה וחי בהם, וזו היא בחינת ולא יראני האדם וחי. ומובן ג"כ למה א"א לחלק בין לשון אחרי המופלג לבין לשון אחר הסמוך, דאם ההליכה אחרי השכינה היא ענין הדבקות ממילא האחרי יתהפך לאחור, דהדבקות תקרבת את הדבקים ונשמתו תתאוה ותכסוף ליקרב יותר ויותר ולא תישאר במופלג.

והנה בשבת דף קל"ג: דרשין מקרא דכתיב זה קלי ואנוהו הוי דומה לו, מה הוא חנון ורחום אף אתה היה חנון ורחום וכו' [ורש"י שם ד"ה הוי דומה לו מפרש וז"ל ולשון ואנוהו אני והוא אעשה עצמי כמותו לרוב כדרכיך], וצריך לעיין לכאורה האם דרשה דהכא ודרשה דהתם שוין, והיינו דכשנעשה האדם חנון ורחום ממילא ילביש ערומים ויקבר חללים וכו', וא"כ ל"ל תרי קראי לרבר אחד, ואי נימא דיש הבדל בין הדרשות מה הוא ההבדל. ונראה דבעצם הכל הוא תוצאה מענין הדבקות, דכיון דא"א לידבק ממש בשכינה כדנ"ל, יש להשתדל לידבק כל מה שאפשר ובכ"ז לישאר בחיים חיותו בעה"ז, והיינו שיתחיל לילך בדרכו כמו דדרשי אצלנו, וע"י שיעשה מעשים של חסד שילמד מדרכי השי"ת להלביש ערומים וכו', עי"ז ימשיך כמו שדורש שם בשבת וידמה לו ית' בזה שיקבע בטבעו עצם מדות החסד להיות חנון ורחום בנפשו ממש ובכל הנהגותיו ובכל זמניו עם הבריות. גם כשלא יצטרך לעשות מעשה חסד בפועל, תמיד יהיה חנון ורחום וידון כל אדם לכף זכות, וכל זה ורק זה הוא מדרגת הדבקות שאפשר לידבק בו יחד עם הקיום בעה"ז.

לכר נשמת הקדושים אשר בארץ החיה

סוטה ר' שלמה בן מו"ה ר' דוד הלוי רובינפאלד הי"ד מרת יהודית בת מו"ה ר' שמואל יעקב פראנד רובינפאלד הי"ד

שעלו על המוקד בימי הרס עולם עקה"ש - היא"צ נקבע לר"ח אלול